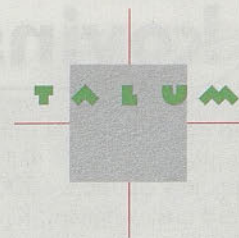
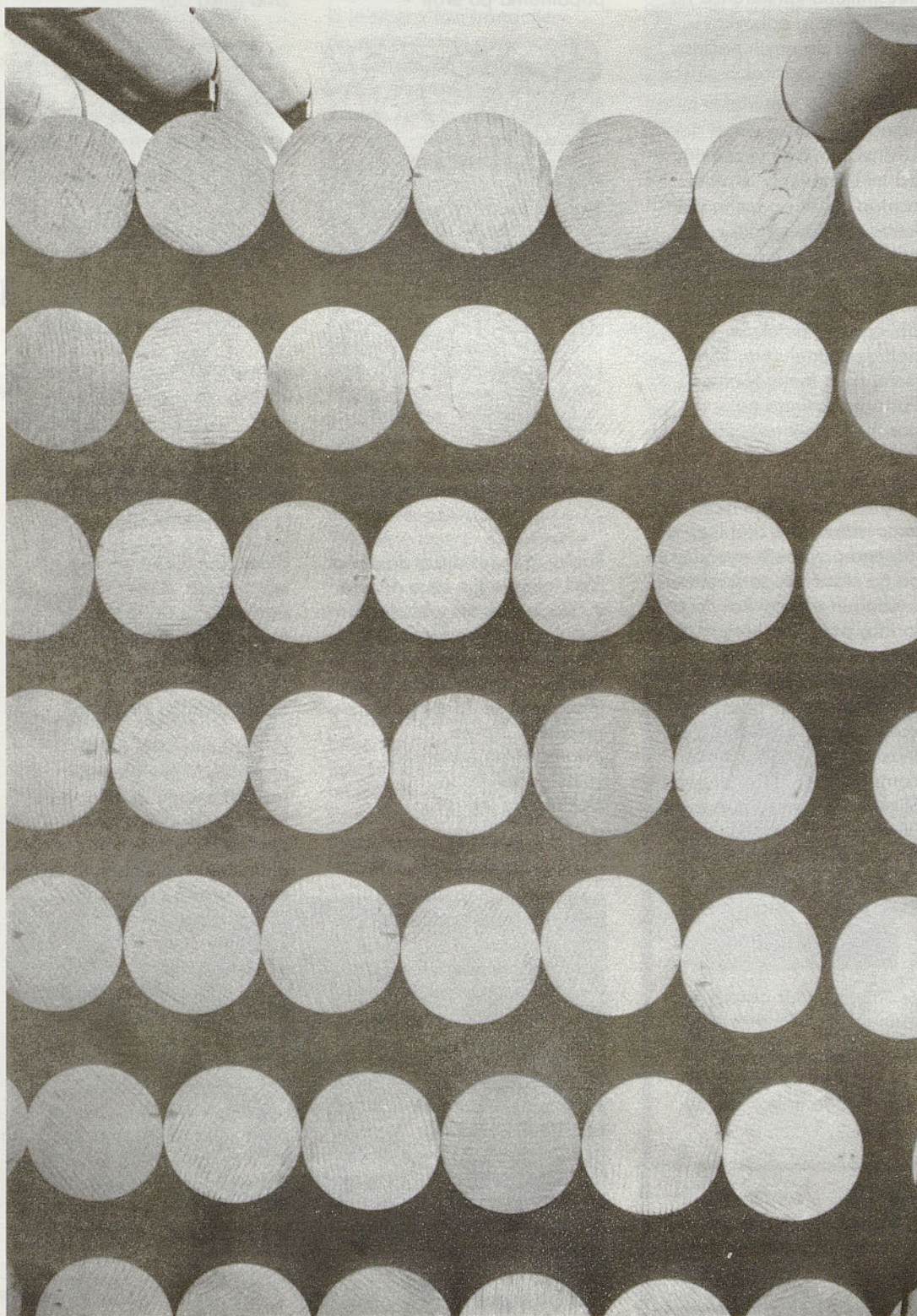

Aluminij

glasilo družbe **TALUM, d.o.o., KIDRIČEVO**

Od začetnih aktivnosti, vezanih na lastninjenje Taluma je preteklo kar nekaj časa.

Če ocenjujemo ravnanje Sklada, potem je potrebno vsekakor poudariti naslednje:

1. Pripravljenost Sklada, da dejansko omogoči lastninjenje podjetij, ki so v njegovi lasti, na način, kot je predviden v Zakonu;

2. Neažurnost pri pripravi postopkov in ustreznih navodil, ki podjetjem onemogoča hitrejšo pripravo zahtevanih materialov.

Ponovno preračunavanje premalo izplačanih plač glede na določila Kolektivne pogodbe bomo pričeli v teh dneh, saj smo navodila za njihov izračun prejeli šele v začetku maja. Procedura, ki je predvidena, bo trajala 2-3 mesece.

Ne glede na precejšnji časovni zamik pričetka zbiranja zadolžnic za premalo izplačane plače izvedba celotnega postopka ni v ničemer ogrožena, niti se v ničemer ne spreminja. Upoštevane bodo vse zadolžnice, kot to predvideva Zakon.

V ponudbi Sklada je dana tudi možnost lastninjenja s certifikati. Le ta je predvsem zanimiva za tista podjetja, katerih vrednost je relativno majhna, tako da jim omogoča doseganje velikega deleža lastništva na osnovi interne razdelitve in notranjega odkupa.

O nadaljnjem poteku celotnega postopka vas bomo redno obveščali, do takrat pa — vsaj kar se tiče potrdil o premalo izplačanih plačah — brez panike!, pravi direktor podjetja.

SSM-Nove tehnologije oblikovanja kovinskih ulitkov

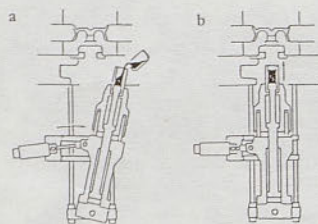
Do danes odkriti in ohranjeni najstarejši kovinski ulitki segajo v obdobje 4000 let pred našim štetjem. Kljub taki častitljivi starosti livarske tehnologije, ki se je ves ta čas 6000 let z manjšo ali večjo intenziteto razvijala in tudi selila iz kontinenta na kontinent (najstarejši ulitki so najdeni v današnji Kitajski), pa njen razvoj in izpopolnjevanje še ni končan.

V težnji po večanju asortimana uporabe kovinskih ulitkov, iskanju novih zlitin za ulivanje in izboljšanje lastnosti kovinskih ulitkov so se iz prvobitnega ulivanja v glino in pesek razvili postopki ulivanja v kovinske kokile. Prvotnemu gravitacijskemu je sledilo tlačno (visokotlačno in nizkotlačno), centrifugalno in ulivanje pod centrifugalnim tlakom (npr. zobne proteze) ter cela vrsta nam znanih postopkov kontinuirnega in polkontinuirnega litja.

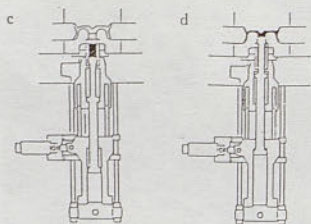
Ko so tehnične zahteve, zlasti po mehanskih lastnostih, tako narasle, da jih nobeden od znanih postopkov ulivanja ni mogel zadovoljiti, so se razvili postopki kovanja v vročem in hladnem stanju. Tako dobljeni predmeti (odkovki) so imeli veliko boljše mehanske lastnosti kot enaki predmeti dobljeni z ulivanjem. Z uvajanjem kovanja se je povečala tudi paleta uporabljenih kovin in zlitin. Nekatere, sicer dobre zlitine so imele slabe livne lastnosti in so se dale zadovoljivo oblikovati le s

kovanjem, odkovki pa so imeli odlične trdnostne in druge uporabne mehanske lastnosti. Kovanje, kot tudi vsaka druga tehnologija ima poleg dobrih strani tudi svoje slabosti. Ena od teh je cena odkovkov, ki je bistveno višja od cene enakih ulitkov. Tako je ekonomska nuja in neusmiljena konkurenca na trgu ulitkov in odkovkov pripeljala do novih načinov oblikovanja kovinskih ulitkov.

Razvoj novih materialov in tehnologij oblikovanja kovinskih ulitkov je zadnjih 20 let usmerjen v iskanje postopkov, ki po mehanskih lastnostih dajejo ulitke podobne odkovkom, po ceni izdelave pa so bližje ulitkom. To so postopki pri katerih oblikovanje poteka v poltrdem stanju tim. SSM (semi solid metal forming). Postopki bazirajo na posebnih (thixotropnih) lastnostih materiala, ki se oblikuje. Tak material pri neki natančno določeni temperaturi obdrži obliko trdnega predmeta - valja. Ko pa ga stisnemo, se spremeni v talino in zapolni kovinsko formo, podobno kot pri tlačnem ulivanju. S to skupino postopkov so se uveljavili mednarodni nazivi kot so squeeze casting, thixocasting, rheocasting, compocasting, thixoforging. Slika 1 shematsko ponazarja ulivanje avtomobilskih platišč po postopku squeeze casting. Slika 2 pa thixoforging in thixocasting postopek.

Slika 1 Indirekt Squeeze Casting (stiskalno ulivanje) postopek ulivanja avtomobilskih platišč

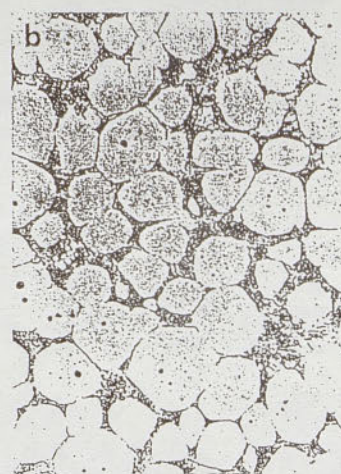
Slika 2 Thixoforging (thixokovanje) in Thixocasting (thixoulivanje)

Ena od značilnosti navedenih SSM postopkov je kvaliteta vhodne surovine oziroma predmateriala. Zlitina npr. AlSi7Mg, ki se najbolj pogosto uporablja za SSM postopek, se po svoji sestavi v ničemer ne loči od klasične, ki jo izdelujemo za kokilno in tlačno ulivanje, loči pa se popolnoma po svoji

Slika 3a AlSiCu zlitina dendritna struktura

mikrostrukturi oziroma obliki kristalnega zrna. Splošno znano je, da ima večina aluminijevih zlitin za osnovo dendritno strukturo (slika 3a), ki se po SSM postopkih ne da preoblikovati. Za te postopke pride v poštev izključno tim. nondendritna struktura z globulitsko obliko kristalnega zrna (slika 3b).

Slika 3b AlSiCu zlitina non dendritna globulitska struktura

Razvoj in industrijska uporaba SSM tehnologije se je pričela v ZDA in se hitro razširila na daljni vzhod (Japonska, J. Korea). V Evropi pa se intenzivno uvaja. Po tej tehnologiji se danes izdelujejo predvsem deli za avtomobilsko, avionsko, vojaško, elektro in elektronsko industrijo.

Za ulivanja drogov (predmateriala za SSM postopke) z globulitsko mikrostrukturo uporabljajo posebne postopke oziroma hot-top livne naprave, kjer se v coni strjevanja izvaja intenzivno mešanje taline.

Strokovna literatura navaja vrsto prednosti SSM tehnologije v primerjavi s klasičnimi načini litja. Navaja pa tudi pomanjkljivosti, ki je lahko za proizvajalce zlitin oz. predmateriala (tudi za nas) ne samo interesantna, ampak tudi prednost. Navajajo namreč, da je surovina za SSM postopke za 30% in več

dražja kot klasični material iste sestave. Razen tega ugotavljajo, da je v svetu malo livarn, ki so sposobne izdelati oziroma ulivati aluminijeve zlitine z non-dendritno strukturo.

Kaj pomeni 30% dražji material, ki je v glavnem rezultat znanja in dela, pa si lahko predstavljamo iz dejstva, da v klasičnih aluminijevih ulitkih (tudi naših) cene surovin in energije pogosto presegajo 75% prodajne cene. Vsi ostali stroški, vključno tudi naše plače in dajatve, pa se morajo pokrivati iz razlike do 100%. Ta podatek nam je lahko tudi pokazatelj, kam usmeriti naše razvojne napore. Kot dolgoletni proizvajalci zahtevnih in kvalitetnih livarskih zlitin določeno stopnjo strokovnega znanja že imamo, potrebno ga je le pravilno usmeriti in ustrezno ovrednotiti.

Dorđe Panzalović, dipl. ing.

Nabiranje izkušenj in širine v razmišljanju ...

STROKOVNA EKSKURZIJA VODIJ IZMEN DE ELEKTROLIZE

V okviru rednega usposabljanja vodij izmen DE Elektrolize smo konec meseca marca organizirali ogled dveh reprezentativnih gospodarskih sistemov, in sicer:

Tovarno "UNIOR" Zreče in "Nuklearno elektrarno" Krško.

Cilj ekskurzije je bil večplasten:

- seznanitev s poslovnimi gospodarskimi sistemi, ki se razlikujejo po vrsti proizvodnje in organiziranosti od "TALUM-a"
- študij filozofije dela, organiziranosti, vodenja v drugačnih pogojih proizvodnje
- in nazadnje, čeprav ne najmanj pomembno, druženje in medsebojno komuniciranje v drugačem okolju kot običajno

Pot nas je najprej vodila v Zreče, kjer smo bili gostje podjetja "UNIOR". V približno dvoipolurnem ogledu smo o tem podjetju zvedeli marsikaj dobrega, pa tudi o nekaterih aktualnih problemih, ki tarejo tudi naše podjetje, je bilo govora (problem lastninjenja, problem enormnega števila delovnih nezd). Tudi v

UNIOR-ju še vedno obstajajo obrati, v katerih so delavci ekstremno fizično obremenjeni.

Vendar obiskovalec nehote dobi vtis, da gre za podjetje, ki je sicer v fazi tranzicije v drugačni sistem poslovanja, vendar morda za kakšen korak pred drugimi v tej branži. O tem priča, kljub precejšnji starosti nekaterih objektov, skrb za urejenost delovnega okolja, relativno visok nivo delovne discipline in velika samozavest sogovornikov, ki ne dvomijo v dobro in svetlo perspektivo podjetja.

Po slabih dveh urah vožnje smo uspeli premagati vse luknje in ostale pasti na cesti proti Krškem. Čas za kosilo smo preživeli v Čateških toplicah, kar so nekateri udeleženci odprave izkoristili tudi za osvežitev pokrite Termalne riviere. Nedvomno ta objekt tudi v zimskih mesecih nudi ogromno možnosti za prijeten dopust s svojo raznoliko gostinsko, zdraviliško in rekreativno ponudbo.

V popoldanskem času smo bili najavljeni v razvpiti lepotici sredi Krškega polja, Nuklearni elektrarni Krško. Vstop v samo elektrarno je podoben postopku na letališču. Vse obiskovalce

opremijo z zaščitno opremo, z identifikacijskimi magnetnimi karticami in opravijo pregled z magnetnimi detektorji. Vsako skupino spremlja zraven strokovnega vodje tudi varnostnik, ki poskrbi, da so vsi varnostni ukrepi skrbno izvajani.

V uvodnem delu so nam prikazali videofilm o delovanju elektrarne in predvsem o skrbi elektrarne za okolje. Nato je na naša številna vprašanja odgovarjal sistemski inženir, ki nam je razložil osnovne principe delovanja, regulacijske sisteme, varnostne sisteme in seveda tudi organiziranost dela. Sam ogled naprav, komandnega prostora in drugih spremljajočih objektov je udeležence ekskurzije na laičnem nivoju prepričal, da v jedrski elektrarni Krško le ni

takšnih neposrednih nevarnosti, niti za bližnje niti za širše območje Slovenije. Verjetno je vsa razprava o varnosti samo plod bolj političnega kot ekspertnega značaja.

Po skoraj triurnem obisku v jedrski elektrarni, smo bili skoraj ponosni, da tudi v Sloveniji obstajajo objekti, ki so plod najvišjih dosežkov znanosti. In ne samo, da jih znamo upravljati, celo tehnološko in varnostno smo jih v vgradnjo lastnega znanja dvignili na višji nivo od povprečja.

Polni vtisov smo se v poznih večernih urah vrnili v Kidričevo. Marsikaj novega in koristnega se je vsakemu posebej "motalo" po glavi.

A. Šibila

Zahvali

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta in dedka

FRANCA DOMINC

Upokojenca Taluma Kidričevo, iz Kungote 60,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Taluma za pomoč, darovano cvetje in odigrano Tišino.

Prav tako hvala vsem prijateljem, znancem in nekdanjim sodelavcem, ki ste pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, nam pa izrekli besede sožalja.

Žalujoča žena Marta in otroci z družinami

Ob smrti mame in tašče se iskreno zahvaljujem svojim sodelavcem iz Vzdrževanja za denarno pomoč, prav tako hvala tudi sindikatu Talum-a.

Živko Lazič

Nuklearna elektrarna Krško

V zadnjem času je veliko govora o jedrskih elektrarnah, posebej tistih v vzhodni Evropi, kamor na žalost svet uvršča tudi Slovenijo. Veliko ljudi pozna jedrsko elektrarno predvsem kot potencialno ekološko nevarnost, z vidika tehnološkega delovanja pa je večini neznana.

Namen tega članka je podati nekaj osnovnih informacij o delovanju jedrske elektrarne Krško.

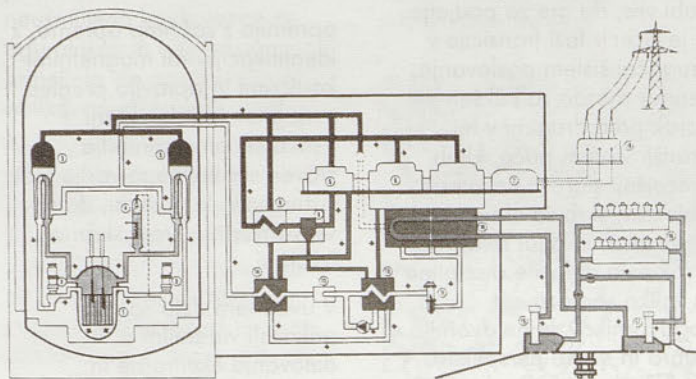
Zaradi takratnih naraščajočih potreb po električni energiji in nezmožnosti graditev drugačnih virov energije (konfiguracija terena, onesnaževanje okolja) sta se v letu 1970 Slovenija in Hrvaška dogovorili za graditev jedrske elektrarne v Krškem. Investitorja prve jedrske elektrarne sta Savske elektrarne Ljubljana in Elektroprivreda Zagreb, ki sta z investicijsko skupino izvedla pripravljala dela, razpis in izbrala najugodnejšega ponudnika. Nato so sledili dogodki kot so:

- sklenitev pogodbe z dobaviteljem opreme Westinghouse Electric Corporation v avgustu 1974
- vgraditev temeljnega kamna v začetku decembra 1974
- začetek izkopov in gradbenih del v februarju 1975
- začetek montaže reaktorske zgradbe septembra 1975, ki je trajala vse do oktobra 1981 ko je začela elektrarna poskusno obratovati
- v februarju 1982 je dosegla elektrarna prvič polno moč

Srce jedrske elektrarne v Krškem je Westinghousov reaktor, ki ga hladi voda pod pritiskom. Ta voda oblika gorivne elemente in od njih odvaža toploto ki se sprošča pri cepitvi uranovih jeder. To je primarni hladilni krog. Vodo črpajo prek dveh uparjalnikov, kjer le-ta

predajata toploto v sekundarni krog. Vodna para kroži iz uparjalnika v turbino, le-ta pa poganja generator.

Kondenzat turbinskega dela hladijo s hladilnimi celicami ali s savsko vodo, ohlajenega pa pošiljajo nazaj v sekundarni krog. V stik z reko Savo prihaja tako le hladilna voda kondenzata.

Shema sistemov nuklearne elektrarne Krško

Legenda:

1. Reaktor
2. Črpalki reaktorskega hladila
3. Uparjalnika
4. Tlačnik
5. Visokotlačni del turbine
6. Nizkotlačni del turbine
7. Generator električnega toka
8. Ločevalnik pare
9. Predgrelnik pare
10. Kondenzatorji
11. črpalka kondenzata
12. Nizkotlačni predgrelnik
13. Napajalne črpalke
14. Visototlačni predgrelnik
15. črpalka hladilne vode
16. Hladilne celice
17. črpalke hladilnih celic
18. Transformator

REAKTOR S HLADILNIMA ZANKAMA

Westinghousov tlačni reaktor z dvema hladilnima zankama sestavljajo reaktorska posoda z notranjo opremo in pokrovom, dva uparjalnika, dve črpalke reaktorskega hladila, tlačnik, cevovodi, ventili in pomožni reaktorski sistemi. Navadna demineralizirana voda služi kot hladilo reaktorja, kot moderator nevtronov in kot topilo za borovo kislino. V

uparjalniku odda hladilna voda reaktorja toploto, ki na sekundarni strani uparjalnika segreva napajalno vodo in jo uparja. Tlak hladilne vode vzdržuje tlačnik s pomočjo električnih grelnikov in vodnih prh, ki se napajajo z vodo iz hladilne veje čistilne zanke reaktorskega hladila. Merilniki nevtronskega pretoka,

manjši pretokik pa kombinirano s hladilnimi celicami, tako da se odvzema iz reke Save le 10 kubičnih metrov v sekundi. Temperatura vode v Savi po mešanju s hladilno vodo ne sme narasti za več kot 3°C in ne sme preseči 28°C.

Generator električnega toka je trifazen, z močjo 813 MVA in cos fi 0,85, kratkostičnim razmerjem 0,50 in statorsko napetostjo 21 kV. Rotor generatorja je hlajen z vodikom, statorsko navitje pa z vodo. Vzbujalnik nima krtačk.

RADIOAKTIVNI ODPADKI IN VARSTVO OKOLJA

Med obratovanjem jedrske elektrarne nastajajo plinasti, tekoči in trdi radioaktivni odpadki. Za obdelavo odpadnih radioaktivnih plinov sta v sta v elektrarni dva vzporedna zaprta kroga s kompresorjem in katalitsko sežigno pečjo za vodik ter šest zbiralnikov za razpad in zadrževanje komprimiranih razcepnih plinov. Štirje zbiralniki plinov se uporabljajo med rednim obratovanjem, dva pa pri ugasnjenem reaktorju. Tekoče radioaktivne odpadke čisti čistilna naprava, ki je sestavljena iz rezervoarjev, črpalk, filtrov, izparilnika in dveh demineralizatorjev. Radioaktivnost vode izpuščene v reko Savo je znatno nižja od dovoljene maksimalne vrednosti. Vsi trdni radioaktivni odpadki, ki nastajajo med obratovanjem elektrarne, pri vzdrževalnih delih in popravilih, se zbirajo v obratu za trdne odpadke. Trdni radioaktivni odpadki se stiskajo ali strjujejo v jeklene sode le-ti se pa začasno hranijo v skladišču ob elektrarni.

Jedrska elektrarna je čist elektroenergetski proizvodni objekt, ki ne onesnažuje okolja. Med obratovanjem elektrarne se v okolici poveča sevanje za manj kot odstotek glede na naravno sevanje. To zagotavljajo sodobne čistilne naprave in nenehen nadzor okolice.

temperature in pretoka reaktorskega hladila ter tlaka in gladine vode v tlačniku dajejo podatke za krmiljenje delovnega procesa in za varovanje reaktorskega sistema. Moč reaktorja krmilimo z regulacijskimi palicami, katerih pogonski mehanizmi so pritrjeni na pokrov reaktorja, njihove absorpcijske palice pa segajo v sredico reaktorja — med gorivne elemente. Dolgoročne spremembe reaktivnosti sredice in zastrupljanje le-te s produkti cepitve se kompenzirajo z menjavo koncentracije borove kisline v hladilni vodi reaktorja.

TURBOGENERATOR

Uparjalnika proizvajata nasičeno paro, ki poganja turbino. Para se razteza v dvokrilnem visokotlačnem delu turbine kjer odda svoje delo do tlaka 0,8 MPa, nato pa se po izločitvi vlage in predgretju v dveh nizkotlačnih delih turbine razteza do tlaka 5 KPa. Para se utekočini v štiridelnem kondenzatorju. Napajalne črpalke vračajo kondenzat zkozi grelnike v uparjalnika. Kondenzator je hlajen z vodo, in sicer pri pretokih reke Save, večjih od 100 kubičnih metrov v sekundi pretočno, pri pri

Branko Juršek

Poslovník kakovosti — osnovni dokument sistema kakovosti

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Poslovník kakovosti — osnovni dokument sistema kakovosti

Med tem, ko sem v predhodni številki Aluminiija predstavila prva tri poglavja Poslovníka kakovosti, vam predstavljam tokrat naslednja štiri.

V TALUM-u smo vzpostavili in vzdržujemo sistem preverjanja pogodb s področja prodaje z namenom, da določimo kakovostne zahteve in s tem preprečimo nastanek tehničnih, pravnoformalnih, komercialnih in finančnih problemov pri kasnejšem izpolnjevanju pogodbenih obveznosti. Predstavljena vsebina je opisana v tretjem poglavju, ki se imenuje

Pregled pogodbe in opisuje vsebino prevzema naročil, planiranja proizvodnje, pregleda pogodb in izvedbe prodajnih poslov. Stike s kupci vzpostavlja Marketing s sprejemanjem povpraševanj ali naročil kupcev. Iz usklajenih in evidentiranih naročil izdelajo prodajno-proizvodni plan za naslednji mesec. Prodajne posle realizirajo na podlagi pogodb, ki so v obliki

pogodbenih listin ali naročil ter dodatnih dokumentov. Pogodbe s področja prodaje pripravijo v Marketingu. Na podlagi potrditve naročila izvedejo v Marketingu prodajo proizvodov direktno iz zalog v skladišču ali po realizaciji naročila v proizvodni delovni enoti.

Izhodišče za razvoj novega proizvoda so definirane poslovno tehnične zahteve, ob upoštevanju pričakovanih in zahtev trga in tehnoloških zmožnosti proizvodnega procesa. To je vsebina četrtega poglavja **Obvladovanje načrtovanja / razvoja**.

V Talumu izvajamo razvoj povsem novih proizvodov na podlagi čistega aluminiija in aluminijevih zlitin, razvijamo proizvode za vgradnjo kot so rondelice, izparilniki, anodni bloki. Izvajamo pa tudi spremembe na že obstoječih proizvodih, kadar to zahteva tržišče in če je sprememba ekonomsko upravičena ali kadar to zahteva varnostni vidik proizvoda.

Obvladovanje dokumentov je peto poglavje, kjer je našeta vrsta

dokumentov, njihova identifikacija in obvladovanje. Kakovost proizvodov je v veliki meri odvisna od kakovosti dokumentacije. Sistem obvladovanja dokumentov zagotavlja, da se dokumenti nahajajo na vseh mestih, ki so odločilna za izdelavo kakovostnih proizvodov, da so v uporabi veljavni dokumenti in da vsebujejo vse informacije za kakovostno izvajanje dela. Spremembe dokumentov proučimo in izvedemo tako, da ne more priti do napake zaradi neažuriranih dokumentov.

Kakovost vhodnih materialov ima pomemben vpliv na proizvodne procese in končne proizvode, prav zato je opredeljeno posebno poglavje **Nabava**. Za naše proizvode uporabljamo osnovne surovine, kot so: glinica, fluorjeve soli, koks, katranska smola, aluminijeve predzlitine in druge, ki jih uvrščamo v najvišji razred kakovosti. Poleg surovin naročamo tudi pomožni material za proizvodnjo, vzdrževalni material, kontrolno opremo, delovna sredstva in zunanje storitve ter potrošni material.

Vhodne materiale planiramo na podlagi tehničnih osnov za letni plan, plan investicij ali pisemenih zahtevkov posameznih delovnih enot oziroma služb. Od dobaviteljev zbiramo ponudbe. V njih pričakujemo, da so podane, poleg ostalega, vse kakovostne zahteve za iskani material. Ponudbe ocenjujemo glede na vrsto materiala po tehničnih, komercialnih in kakovostnih karakteristikah ter po zbranih ocenah o dobavitelju. Dobavitelje skrbno izbiramo, da bi zagotovili kakovostne in pravočasno dobavljene materiale. Z dobavitelji sklepamo pogodbe. Kakovost vhodnih materialov običajno preverjamo ob prihodu v Talum. Za nekatere materiale, ki jih ne moremo takoj ob prihodu preveriti, zahtevamo od dobavitelja potrdilo o kakovosti, odnosno garancijo, da material ustreza kakovosti, ki je opredeljena v nabavni specifikaciji v pogodbi.

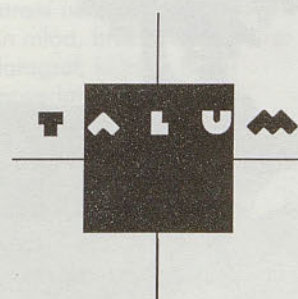
Nadaljevanje v prihodnji številki.

*Tehnolog za kakovost:
Karmen Horvat*

Orodje

Izliv

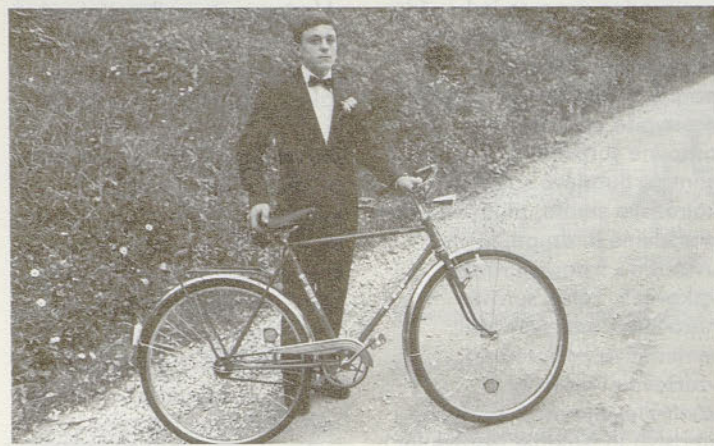

Lahkota prihodnosti

Pogovor s Stojanom Kerblerjem

V raju

Kolo

Družina

Deklica iz Haloz

Franček

Čisto slučajno sem pred nekaj več kot mesecem dni opazila datum, ki je zaokrožil 30 let dela v Talumu gospodu **Stojanu Kerblerju**. Ker je malo pred tem dobil tudi nagrado ZKO Ptuj za zbirateljsko delo o fotografiji in še pred tem Ažbetovo nagrado in predvsem zato, ker je vsa leta, odkar je v Talumu, tudi uradno zapisani fotograf glasila Aluminij, sem ga poprosila, da bi povedal nekaj o svojem delu.

Starejši člani Taluma ga poznamo, za mlajše pa naj povem, da je Stojan Kerbler diplomirani inženir elektrotehnike in mojster fotografije. V poklicu se vsa leta ukvarja z zelo ozkim, a za naše podjetje izredno pomembnim področjem - elektriko. V privatnem življenju je fotograf, dokumentarist, zbiratelj... Zanimivo, da mu življenje zapolnjujeta dve pompolnoma različni področji, ki ju odlično obvlada, in kar je še več, v obema najde zadovoljstvo.

Od leta 1960 dalje je razstavljal doma in v tujini. Njegove fotografije so vključene v številne stalne zbirke, hranijo pa jih tudi zasebniki v domovini in na tujem. Prejel je veliko nagrad in priznanj, med njimi več kot 120 mednarodnih.

Nekoč je dejal: "Ena slika je lahko le slučaj, več dobrih slik govori o kvaliteti avtorja. Tisto glavno je originalnost. Iz slike moraš začutiti, od kod izhaja avtor."

Pri Kerblerju se to čuti. Nekateri ga imenujejo "fotograf domačega dvorišča".

Na razstavah so ga občudovali in mu čestitali prav za fotografije z njegovega sveta — Haloz. Nekateri doma pa so bili kljub temu zgroženi, zakaj

slika revščino. Pa ni bilo res. Upodobil je bogastvo neizumetničenega sveta, takšnega kot je (je bil) in ljudi, ki v njem živijo (so živeli).

Kerbler je fotograf z dušo in izjemno mero človečnosti. Že na začetku svoje fotografske poti se je zavestno odločil, da ne bo slikal bolnikov in pijancev, da ne bo izkoristil stiske ljudi in tega nikoli ni prelomil.

"Moji Haložani to čutijo in vejo, kdo ima poštene namene."

Ob fotografiranju je zbiral tudi dokumentacijo iz zgodovine fotografije, ki je bila v pomoč številnim študentom in njihovim mentorjem. Stojana Kerblerja pa so prav zaradi poznavanja te teme pred leti imenovali za uradnega mentorja v Pragi, kjer so študirali nekateri naši študentje.

Ste bili prvi zbiratelj dokumentacije o fotografiji?

Skoraj. Nihče pa nima tako kompletne in tako uporabne dokumentacije kot je bila moja, ki sem jo predal Arhitekturnemu muzeju v Ljubljani.

Rekli ste "je bila". Ste jo podarili?

Lahko bi rekel tako. Fotografsko dokumentacijo sem zbiral od leta 1956 in nabralo se je toliko, da mi je zmanjkalo prostora. Nisem imel več kam odlagati. Ko so gradivo odpeljali, smo ugotovili, da ga je bilo za približno dve toni. V Ljubljani pa je prostora dovolj, poleg tega ima Moderna galerija že stalnega kustosa za fotografijo, Arhitekturni muzej pa stalnega strokovnjaka za fotografijo. Trenutno je to magister, ki bo v kratkem doktoriral iz področja fotografije. Obema sem s svojo dokumentacijo

pomagal, enemu pri diplomi, drugemu pri magisteriju. Interes za fotografijo se širi. Posamezni umetnostni zgodovinarji po diplomi iščejo nova področja in fotografija je eno takih še "nepokritih", kjer se pri raziskovanju uporablja prav ta moja dokumentacija. Nimam več interesa streči tem ljudem, tudi zato, ker se zaradi pomanjkanja prostora enostavno nisem več znašel. Zdelo se mi je, da je nastal trenutek, ko morajo ustanove nastopiti profesionalno.

Moj namen zbiranja je bil storiti nekaj, kar je dobro za fotografijo, za vse, ne pa nekaj, kar je dobro za mene. Zelo me namreč moti, če se zapiše nek podatek napačno, površno, ker ga nihče ni preštudiral. Dosti težje je namreč nekaj, kar je napačno zapisano ovreči, kot pa na začetku pravilno zapisati.

Kaj bi rekli o vašem drugem hobiju, izdelovanju starih fotografij?

Ves čas se je eno in drugo prepletalo. Sem specialist za črno belo fotografijo. Izredno rad to delam. Leta 1975 sem naletel na fotografske plošče Frana Kraševca, že pokojnega slovenskega fotografa, in iz njih izdelal fotografije, ki sem jih razstavil na samostojni razstavi leta 1978. Lani decembra in letos v januarju je bila v Moderni galeriji v Ljubljani še obširnejša razstava fotografij Frana Kraševca, ki sem jih izdelal po originalih, na tak način, kot bi jih avtor sam.

Dolgo časa sodelujem tudi s ptujskim muzejem in obelujem stare fotografske plošče, za kar je potreben poseben občutek. Rezultat tega dela je tudi oprema županove pisarne na Ptuj, kjer so na eni strani moje fotografije s Haloz, na drugi pa stare ptujske. Ptuj ima neverjetno veliko fotografij tudi iz prejšnjega stoletja.

Pa veste, kdo so avtorji?

Ne vedno, ampak za ptujske skoraj vse. Tu je živila znana fotografska družina Vinkler, v kateri so se kar tri generacije ukvarjale s fotografijo. Zanimivo je, da so se pred petdesetimi in tudi pred sto leti fotografi obvezno podpisali pod fotografijo. To, da fotograf ni pomemben, da se ne zabeleži, je nastalo po

vojni. Dosti bolj se je fotografa spoštovalo. Če pa danes uredniku nekaj ne gre na časopisno stran, enostavno odreže fotografijo. To pa se ne dela. Slika je slika. Tekst je potrebno razporediti, da se bo izšlo.

Kakšen odnos imate do teh tujih fotografij, ki jim prav vi ponovno date življenje? Je tudi v njih Kerblerjeva duša?

To delam z izrednim veseljem. Vedeti morate, da je moja fotografska dejavnost in na sploh vsa druga dejavnost dokumentarna. Tudi moja fotografija je dokumentarna. Ko delam te slike spoznavam ta čas, te ljudi in uživam. Mislim, da so prav zaradi tega fotografije boljše. Poleg tega je potrebno spoznati in obvladati določene tehnične zahteve, da narediš sliko takšno, kot je bila v originalu in njena življanska doba ji zopet začne teči. Trenutno sem delal nekaj iz časa druge svetovne vojne. Vse se da narediti. Do leta 1935 so fotografije izključno na ploščah. Največji format je bil 24 x 30 cm.

Ima črno bela fotografija večjo izrazno moč? Se dalj časa ohrani?

To, da je obstojnejša, je res. Za to zvrst fotografije, ki sem jo uporabljal jaz, je edino črno bela fotografija tista, ki daje v polni meri dokumentarnost. Moj svet, ki je bil dolgo časa enak, ki se ni spreminjal, lahko prikaže le črno bela fotografija. Kot se ob gledanju fotografij svojih staršev, ki so črno bele, spomnimo na nekaj, kar je bilo, tako ob gledanju mojih črno belih fotografij pomisliš, to je spomin na nekaj, kar je daleč.

Ostane lahko dolgo, odvisno tudi od tega, kako je hranjena. V muzeju so fotografije tudi iz leta 1870. **Zahteva fotografiranje veliko energije?**

Odvisno je, kaj hočeš. Če je to le fotografija mimogrede, ne, kadar pa hočem nekaj povedati, takrat ja. Slikat grem, ko sem spočit in razpoložen.

Pri izdelavi fotografij pa je problem le tedaj, če se zelo mudi. Kvaliteta in

pomanjkanje časa ne gresta ravno skupaj.

Raje fotografirate, če si sami izberete motiv. Vas naročeno ne moti?

Ravno to mi je izziv, neko novo področje, ki me mika. Tisto, kar sem hotel sam fotografirati, sem že.

Če se povrneva k vašim Haložanom. Ste se z njimi pogovarjali, preden ste jih slikali?

Bistvo mojih Haložanov je prav v tem, da je bil najprej vzpostavljen kontakt, saj sem jih slikal s širokokotnim objektivom, ko sem se človeku čisto približal. Moral sem ga sprostiti, pripraviti do tega, da je pozabil, da ima fotografa pred seboj. Drugače je bilo s Porteri s ptujskih ulic, ki sem jih slikal s teleobjektivom, na nek način s skrito kamero.

Čutite, kdaj je človek sproščen in pripravljen sodelovati?

Vidiš in čutiš. Tudi to, če se nek motiv sploh splača slikati. **Ste dobili ta občutek z leti?**

To so izkušnje, to je ogromno dela in podatkov, ki jih hraniš v glavi. Toliko bolj ti to uspeva, če delaš isto stvar. Zato pa moraš v določenem trenutku tudi nehati, ker ugotoviš, da ne moreš več bistveno boljše povedati. Mogoče lahko le enako v večjem številu, to pa nima smisla.

Je res, da je nekatere ljudi lažje slikati? Kaj pomeni biti fotogeničen?

Res so ljudje, ki jih je težje posneti. Vsaka ženska hoče biti lepa. Mene pa lepota ne zanima. Hočem izraz, prikazati tisto, kar je v človeku, notranjost, kar pa modelu velikokrat ni všeč. To sta dve stvari, ki sta popolnoma ločeni: na eni strani nekdo, ki hoče biti lep in mlad, brez gub, na drugi fotograf, ki hoče nekaj povedati in izraziti.

Se vam je zgodilo, da ljudje z vašo fotografijo niso bili zadovoljni?

Seveda. Najprej babica, ki je takoj, ko je videla gube na fotografiji, odšla k fotografu, da jo je slikal za osebno.

Neverjetno, kako ljudje ne gledajo sebe v ogledalu, ampak na sliki in je vedno kriv fotograf. Včasih so moški še občutljivejši od žensk.

Ste slikali kdaj lepe (ženske) obraze?

Ne. Sem že povedal, da mene ne zanima lepota, ampak vsebina. Nisem delal slik, ki bi bile lepe, vendar prazne. To izgleda ni v meni, to ni v moji duši.

Spominjam se vašega ciklusa Koline. Meni so se zdele krute.

Slike res niso prijetne kot Haložani, so pa energijsko morda še močnejše, kot zapis nečesa, kar izginja. Koline niso več le v zimskem času, ker ima skoraj vsak skrinjo. Ni več tega, da si se lahko le na kolinah do sitega najedel, vse ostalo pa je bilo točno programirano, kdaj, za katere dneve in praznike, katere obiske. V Kolinah je tudi moja reakcija proti nasilju in vojni. Pojavi pa se še nova dimenzija, ne nastopa le en človek, ampak več ljudi in tu je dogodek.

Se še vračate k Haložanom?

Ne toliko. Trenutno sem zaposlen z mnogimi drugimi stvarmi. V tisku je knjiga o Ptuj, za katero je tekst napisala Marjeta Ciglencečki, jaz pa sem prispeval fotografije. Več kot 100 barvnih fotografij, med tekstom pa črno bele, ki prikazujejo stvari, ki jih več ni. Dejansko bo prikazana umetnost Ptuja od srednjega veka do danes.

Vedno več sem začel hoditi na Goro. Zbiram dokumentacijo in razglednice o Ptujski Gori ter vino, saj imam na Gori dobro vinsko klet.

Ste pa tudi v redu vitezov vina?

Sem ataše za fotografijo pri Gradiščansko-Panonskem redu vitezov vina. To je red, ki deluje na kulturno-družbenem področju, neobremenjeno z verskimi, političnimi, gospodarskimi in stanovskimi interesi.

To pa je tema za čisto novo zgodbo, zato o tem kdaj drugič.

Vera Peklar

Delati v 21. stoletju

TOP-JOB – sejem kadrovskih potencialov

AIESEC omogoča mladim, podjetnim posameznikom pridobivanje spretnosti, izkušenj in nazorov, potrebnih za učinkovito vodenje v poslovnem svetu jutrišnjega dne. Z zagotavljanjem neposrednih izkušenj v tujih podjetjih in kulturah, z organiziranjem seminarjev in nudenjem praktičnih izkušenj postaja AIESEC vodilni vir izkušenih perspektivnih mladih kadrov.

Namen TOP-JOB-a, ali **sejma kadrovskih potencialov** je omogočiti študentom stik s podjetji, ki nudijo štipendije, pripravništvo ali celo zaposlitev. Podjetja pa imajo možnost prek osebnih razgovorov najti svoje bodoče strokovnjake. Zato je sejem podprlo tudi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Republiški zavod za zaposlovanje, Ekonomska Fakulteta v Ljubljani in Ekonomsko-Poslovna fakulteta v Mariboru, Urad RS za Mladino in številni sponzorji, ki so pomagali pri realizaciji projekta.

Direktor Republiškega zavoda za zaposlovanje, ki je odprl sejem v Ljubljani, je poudaril: "Neposredna oblika sodelovanja med delodajalci in visoko strokovno izobraženimi kadri na sejmu je pot, ki omogoča najbolj učinkovit način spoznati možnost za nadaljnjo poklicno in delovno kariero posameznika na eni strani ter možnost delodajalcev za pridobivanje kadrov, ki bodo pomagali uresničiti razvojne projekte v podjetjih. Sejem je hkrati priložnost, da se mladi srečajo s predstavniki zavodov in ustanov, ki jim bodo lahko pomagale pri iskanju zaposlitve ali nudile strokovno in materialno pomoč pri samozaposlitvi.

Talum se je predstavil v Mariboru in Ljubljani. Ob stojnici se je zvrstilo zelo veliko študentov, nekateri iz radovednosti, predvsem zaradi nekoliko nenavadne stojnice, drugi pa so čisto resno spraševali po možnostih štipendije, opravljanju diplomske naloge, o pripravništvu in zaposlitvi.

Tisti, ki so vzeli pisno gradivo, so v njem našli podatke o naši dejavnosti in o tem, kaj jim kot bodočim strokovnjakom lahko nudimo. Od zanimivega, fleksibilnega dela na strokovnem področju, do možnosti napredovanja in dodatnega izobraževanja, v primeru izrednih delovnih rezultatov še možnost sklenitve individualne pogodbe o zaposlitvi.

Seveda smo zapisali, da od njih pričakujemo strokovnost in profesionalnost, znanje tujih jezikov in računalništva, pripravljenost na spremembe in kreativnost in samoiniciativnost ter veliko energije.

Poleg študentov so se ob naši stojnici ustavili tudi gostje in eden od njih, **direktor Zavoda za zaposlovanje Jože Glazer** je posebej za Aluminij izjavil:

"Mislim, da Talum to idejo, ki jo goji TOP-JOB, uveljavlja že dalj časa in vidimo, da je prisoten na vseh TOP-JOB-ih, ki so bili doslej.

Talum je eno redkih slovenskih podjetij, ki tudi v najbolj kritičnih časih ni pozabilo na jutri, ni pozabilo, da je uspešnost podjetja odvisna od kvalitetnih kadrov.

Vesel sem, ko vidim, da ta ideja, da so kadri tisti, ki bodo odločili in rešili usodo Taluma in omogočili njegov razvoj, še močno živi, kar kaže tudi izredno dobro in kvalitetno pripravljena stojnica."

Dopisujte v Aluminij!

Čeprav zdravje ni vse, je pa vse drugo brez zdravja nič

(Nitsche)

Nekaj navodil bolnikom pri čezmernem potenju (nog)

1. Negujte kožo svojega telesa po načelih osebne higijene:

- vsakodnevno redno umivanje s tekočo vodo in milom
- posebej je potrebno skrbeti za čiste noge pri "potnih nogah"
- tuširanje je bolj priporočljivo od kopanja v kopalni kadi
- če se že kopate v kopalni kadi, lahko dodate nekoliko vinske ali acitronove kisline
- po umivanju oziroma kopanju se kožo dobro posušite, še posebej med prsti in se oblečite v sveže perilo.

2. Skrbite za čistočo perila in obleke, izbirajte zračno, mehko in dobro vpojno perilo. Obleka naj se da dobro čistiti ali naj bo iz pralnega blaga.

3. Najpogostejše je neprimerna obutev vzrok za "potne noge". Zamenjajte jo za zračno in usnjeno. Čevlji s plastičnimi podplati ali iz gume so neprimerni za zdrave noge, kaj šele za "potne noge".

4. Nogavice je potrebno menjati večkrat na dan. Ne obuvajte svežih nogavic na neumite in mokre noge. Najprimernejše so bombažne nogavice.

5. Če ja vaš problem prekomernega znojenja takšen, da ste obiskali zdravnika, vedite, da vam zgornjih navodil ne more napisati na recept, ker niso v tabletah ali sirupu.

Navodila bolnikom z bolečinami v križu

1. Ob nastanku težav — takoj za tem, ko vas je "zasekalo" v križu:

- Absolutno mirovanje — ležanje vsaj 1 teden.
- Za krajši čas uporabljajte steznik, če je bolečina zelo močna.
- Površina ležišča naj bo mehka, pod blazino pa

ravna, trda podlaga (najbolj primerna je "tato fleks" postelja).

- Če bolečina ni močna, omejite aktivnosti.
- Lega v postelji je odvisna od vas, najboljša je tista, ki je za vas najugodnejša.
- Po prenehanju bolečin se z zdravnikom dogovorite za terapijo.
- Po navodilih zdravstvenih delavcev disciplinirano jemljite predpisana zdravila.
- Ko bolečine rahlo ponehajo, začnite z lažjimi vajami, tako boste izboljšali pravilno telesno držo, ojačali mišice in preprečili ponavljanje bolezní.

2. Po akutni fazi (ko najhujše mine)

- Vaje delajte vsak dan od 1 x do postopoma večkrat na dan na trdi podlagi.
- Občasno vstanite in hodite s pomočjo bergel ali steznika.
- Sedite čimmanj.
- Pravilno vstajajte in sedite. Stol naj bo tako visok, da imate stopala na tleh, kolena in kolka upognjena za 90 stopinj, hrbtenica naj bo naslonjena na naslonjalo. Stoli brez naslonjala niso primerni.
- Pripogibajte se s skrčenimi kolena in kolki.
- Mesto bolečine ogrevajte (topel pesek, zmerno topel termofoor), še posebno koristno je pred vajami, ali kadar čutite hladen predel v področju bolečega križa.
- Masaža blagodejno vpliva na boleči predel.
- Plavajte, v vodi so vaje lažje.
- Breme, ki ga dvigujete naj bo čimbližje telesu, skrčite kolena, hrbtenico zravajte in napnite trebušne mišice.
- V času, ko dvigujete, ne spreminjajte smeri gibanja.
- Dvigovanje s stegnjenimi nogami je zelo nevarno.

- Nosite udobne čevlje, če je le mogoče, ortopedske sedenje v avtomobilu ni priporočljivo, če je vožnja neizogibna, naredite sedež tako, da bodo kolena višje kot kolki.

- Ne vozite sami!

- Kolesarite, sprehajajte se, po možnosti po gozdu. V začetku ne hodite po hribu navzdol.

- Pri delu uporabljajte pravilno držo. Če opravljate delo pretežno sede, imejte ustrezen stol.
- Izogibajte se vsakodnevnim obremenitvam in pogostim konfliktom (če je teh več, se lahko odražajo med drugim tudi z bolečinami v križu).

Kako živimo in delamo v Livarni d.o.o. Trbovlje

Iz Trbovelj v glasilu ALUMINIJ že nekaj časa ni nobenega glasu. V Livarni Trbovlje živimo in delamo, trenutno nas je zaposlenih za nedoločen čas 85 delavcev, približno 40 pa jih občasno zaposluje za določen čas. Poslovno leto 1994 smo zaključili pozitivno, dobiček smo namenili za pokrivanje izgub iz preteklih let.

Relativno uspešno smo prebrodili vse čeri tekom leta 1994. Ko to pišem smo že v drugem kvartalu 1995. V lanskem letu kakšnih posebnosti ni bilo, vse leto so bile zaloge dela precej velike in so se občasno pojavljala ozka grla pri finalizaciji proizvodov.

V primerjavi z letom 1993, smo nekako normalizirali raven plač delavcev. Kljub težavam pri izterjavi, so bile plače izplačane brez zamud. Tekoče smo izplačevali tudi jubilejne nagrade ter poplačali odpravnine presežnim delavcem.

V mesecu septembru 1994, smo nekajletnem premoru, organizirali športno-rekreativno srečanje v

Domu pod Javorjem, ki se ga je udeležilo precejšnje število zaposlenih. Povabili smo tudi kolege in prijatelje iz TALUM-a in preživeli prijeten dan v naravi, na svežem zraku. Za izvedbo tega srečanja se zahvaljujemo za materialno pomoč Konferenci sindikatov TALUM.

Dne 23. decembra 1994, smo, kot že nekaj let zapored, organizirali srečanje z našimi upokojenci in na ta način obeležili tovarniški praznik in bližajoče se praznike konec leta. Srečanje smo organizirali v bližnjem gostinskem lokalu, saj prostorov za te namene v tovarni nimamo več.

Žal se srečanja niso udeležili vsi povabljeni, tisti pa, ki so prišli, so prijetno razpoloženi obljubili, da se ob letu skoraj spet snidemo.

Poudariti moram, da smo tudi to srečanje organizirali s pomočjo finančnega prispevka, ki nam ga je namenilo vodstvo TALUM-a, ob angažiranju gospe Brigite Ačimovič, pomočnice glavnega direktorja.

Viktorija Petauer

Ramišljanja učencev OŠ Kidričevo

Materinščina je le ena (razmišljanje)

Slovenski jezik se je skozi tisočletja izoblikoval iz staroslovanščine. Med preseljevanjem iz stare domovine in posebej po njej se je začelo razcepljanje enotne praslovanščine na več jezikov. Eden teh jezikov je bila slovenščina. Govorili so jo v Karantaniji, potem pa je za skoraj tisočletje postal jezik tlačanov, od Nemcev zaslužjenih Slovencev. Zato smo dokaj pozno dobili prvi dve knjigi.

Primož Trubar je bil začetnik naše knjižne slovenščine in je prvi, sicer nekoliko nerodno, naš zatirani jezik prenesel na papir. Še zdaj se zdi uganka, kako se je slovenski jezik ohranil, medtem ko so stoletja na nas pritiskali tujci; na Primorsko Italijani, na Prekmurje Madžari, na Koroško in ostalo slovensko ozemlje pa Nemci. Morda zaradi trme in ponosa slovenskega kmeta, ali pa zaradi lepote naše materinščine. Verjetno zaradi obojega, saj je tudi Prešeren dokazal, da se dajo v našem jeziku pisati največje mojstrovine. Pa ne samo on, temveč tudi mnogi drugi slovenski mojstri peresa.

Koliko je na knjižnih policah neprebranih knjig, ki čakajo, da jih preberemo? Koliko je pisateljev, da jih spoznamo?

Slovenski jezik se je ohranil tudi po zaslugi knjige, ki ga je ohranjala za poznejše rodove. Če bi izgubili rodni jezik, bi nehal obstajati tudi slovenski narod.

Če kdo misli, da se slovenski jezik ne spreminja več, živi v strašanski zmoti. Živ je in se je skozi zgodovino spreminjal in se še naprej. Cepi se na narečja in vsako mesto, vsaka vas ima svojo posebno govorico. Združuje pa nas knjižni jezik, ki se ga učimo v šoli. Iz tega razloga razume Prekmurec Primorca, Gorenjec Štajerca in Korošec Dolenjca.

Tako moramo svoj lepi jezik gojiti in svoj besedni zaklad večati in krasiti, saj obstaja nevarnost, da edinstvene slovenske besede izrinejo popačene tujke. Branje slovenskih knjig lahko pomaga pri ohranitvi rodne jezika.

Lepo se je učiti tujih jezikov, vendar svojega jezika ne smemo pozabiti, saj je materinščina le ena.

Matej Škafar, 8.b
OŠ Kidričevo

Moja budilka

Nimam svoje budilke. Mamica mi je ni kupila. Nikoli nisem rekla, da bi jo imela. Če bi jo hotela imeti, bi mi jo mami kupila. Zato je zdaj moja budilka vsako jutro mami. Zjutraj pride v sobo in

me pokliče. Večkrat me pusti še kakšnih pet minut dalje spati. Budilka mi tega ne bi dopustila. Vsako jutro bi me zbudila ob istem času. Zato si svoje budilke sploh ne želim.

Tea Jazbec, 2.b
OŠ Kidričevo

Oh, ti odrasli

Odnosi med otroki in odraslimi so različni. Odrasli so pogosto tečni, ne dovolijo nam tega, kar hočemo, sprejemajo pomembne odločitve, vezane na nas, čeprav nam niso všeč - vendar imajo odrasli zmeraj izgovor, da delajo to za nas.

Na primer, če gledam kakšen film, ravno takrat, ko je najbolj napeto, pride v sobo moja babica in ne da bi kaj rekla, menja program. Jaz se začnem kregati, da ne bom spet gledala te politike, ker je

enostavno ne prenesem. Nato me začne miriti in pravi, da se lahko na glavo postavim pa ne bomo gledali nič drugega, ker je to pomembno in mi ne bo škodovalo. Ker vem, da ne bom nič dosegla, grem raje ven. Ko se vrnem, gleda film, ki sem ga gledala prej jaz. In ko jo vprašam, zakaj ne gleda več politike, pravi, da tako nič pametnega ne povejo.

Zelo čudni so ti odrasli. Samo bolje, da ostanejo takšni, saj smo jih navajeni.

Nataša Krebs, 7.b
OŠ Kidričevo

Lahkota prihodnosti

BILO JE NEKOČ

Tudi v zlatih časih Taluma, ko se je reklo še TGA, ni bilo tako enostavno priti v službo. Če nisi bil matematik, so te lahko takšni računi malce zmedli. Poskusite? Rezultati so v predalu uredništva.

Odgovorite na naslednja vprašanja:

1. Koliko din izplačanega osebnega dohodka prejmete, ako je vaša kalkulaturna postavka 125,00 din na uro in delate 216 ur v mesecu? K temu se vam prizna še 6,5% za izboljšanje produktivnost dela.

2. Od mesečne plače 26.750,00 plača zaposleni 4.225,00 din mesečni obrok v banko. Ostalo pa ima za preživljanje 5-članske družine. Koliko din odpade na posameznega člana družine?

3. Koliko din je vredna parcela, ki je pravokotne oblike, dolga 75 m in široka 54 m, če stane 1 m² 65 din?

4. Na zemlji se rodi vsako uro povprečno 5450 ljudi, umre jih pa 4630. Za koliko se poveča število prebivalstva v eni uri, 1 dnevu, 1 letu?

Aluminij

Izdaja podjetje TALUM, d.o.o. Kidričevo. Ureja Vera Peklar. Fotografija: Stojan Kerbler, dipl. ing. Tisk: PP PC Ptujška tiskarna. Zaposleni v podjetju TALUM in v podjetjih v njegovi sestavi ter upokojenci TALUMA dobivajo list brezplačno. Naklada 2730 izvodov. Po mnenju Ministrstva za informiranje, št. 23/209-92, se šteje glasilo s prilogami med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne št. 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov pa stopnji 5%.